

ประโยค ๑-๒
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

แปล โดยพยัญชนะ

๑. สาวตฤธิ์ หิ ฉตฺตปาณิ นาม อุปาสโก ติปิฎฺกขโร อนาคตามี ฯ โส
ปาโตว อุโปสถิโก หุตฺวา สตฺถุ อุปฺภูจฺานํ อคฺมาสี ฯ อนาคตามีอริยสาวกานํ
หิ สมทานวเสน อุโปสถกมฺมํ นาม นตฺถิ ฯ มกฺเคเนว เตสํ พุรฺหมจฺริยญฺจ
เอกภตฺติกญฺจ อากตฺ ฯ เตเนวาท “อฏฺฐิกาโร โข มหาราช กุมฺภกาโร
เอกภตฺติโก พุรฺหมจฺริ สึลฺวา กฺลฺยาณชฺมโมติ ฯ เหว อนาคตามิโน ปกฺติยา
ว เอกภตฺติกา จ พุรฺหมจฺริโน จ โหนฺติ ฯ โสปี เตเว อุโปสถิโก หุตฺวา
สตฺถารํ อุปฺสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา ชฺมมกถํ สฺขณฺโต นิสึทึ ฯ ตสฺมี สมเย ราช
ปเสนทิกอสโล สตฺถุ อุปฺภูจฺานํ อคฺมาสี ฯ อุปาสโก ตํ อคฺจฺนตฺํ ทิสฺวา
“อุฏฺฐาตพฺพํ นฺ โข, โนติ จินฺเตตฺวา “อหํ อคฺกราชตฺส สฺนฺติเก นิสินฺโน,
ตสฺส เม ปเทสราชานํ ทิสฺวา อุฏฺฐาตฺํ น ยุตฺตํ; ราช โข ปน เม
อนุฏฺฐหนตฺสส กุชฺฉิตฺสสตี, เตตสฺมี กุชฺฉนฺเตปิ, เนว อุฏฺฐทิสฺสามิ; ราชานํ
ทิสฺวา อุฏฺฐหนเตน หิ ราช กฺรฺกโต โหติ, โน สตฺถา; เนว อุฏฺฐทิสฺสามิติ
น อุฏฺฐหิ ฯ ปณฺทิตฺปริสา จ นาม ڪรฺตรานํ สฺนฺติเก นิสึทิตฺวา อนุฏฺฐหนตฺํ
ทิสฺวา น กุชฺฉนฺติ ฯ ราช ปน ตํ อนุฏฺฐหนตฺํ ทิสฺวา กุปีตฺมานโส
สตฺถารํ วนฺทิตฺวา เอกมฺนตฺํ นิสึทึ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. สตฺถา กุปีตภาวํ ฌตฺวา “มหาราช อหํ ฉตฺตปาณิ อุปาสโก
ปณฺทิตโต ทิฎฺฐชฺมโม ติปิฎฺกขโร อตฺถานตฺถกฺสโลติ อุปาสกตฺส คุณฺถกถํ
กเถสิ ฯ รัยโย เตสฺส คุณฺถกถํ สฺขณฺตสฺเสว จิตฺตํ มุทฺกํ ชาตฺ ฯ

อถกทิวส์ ราชา อุปริปาสาเท จิโต ฉตฺตปาณิอุปาสกํ กตฺตตฺตกิจฺจํ
 ฉตฺตมาทาย อุปาหนํ อารุหฺห ราชงฺกณฺณน คจฺฉนฺตํ ทิสฺวา ปกฺโกสาเปสิ ฯ
 โส ฉตฺตฺปาหนา อปเนตฺวา ราชานํ อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ
 อฏฺฐาสิ ฯ อถ นํ ราชา อาห “โก อุปาสก กิณฺเต ฉตฺตฺปาหนํ อปนีตฺนฺติ ฯ
 “ราชา ปกฺโกสตีติ สุตฺวา อากโตมฺหีติ ฯ “อชฺช อมฺหากํ ราชภาโว ตุมฺเหหิ
 ณาโต ภวิสฺสตีติ ฯ “สทาปี มยฺ ตุมฺหากํ ราชภาวํ ชานามาติ ฯ “เอวํ,
 กสฺมา ปุริมทิวเส สตฺถุ สนฺติเก นิสินฺโน มํ ทิสฺวา น อฏฺฐหีติ ฯ
 “มหाराช อคฺคราชสฺส สนฺติเก นิสินฺโน ปเทสราชานํ ทิสฺวา อฏฺฐหนฺโต
 สตฺถริ อการโว ภเวยฺยํ; ตสฺมา น อฏฺฐหิณฺติ ฯ “โหตุ โภ, ติฏฺฐเตตฺถ,
 ตุมฺเห กิร ทิฏฺฐชฺมมิกสมฺปรายิกานํ อตฺถานตฺถานํ กุสลา ติปิฏฺฐชฺรา อมฺหากํ
 อนฺเตปุเร ชมฺมํ วาเจถาติ ฯ “น สกฺกา เทวาติ ฯ “กึการณาติ ฯ “ราชเคหํ
 นาม มหาสาวชฺหํ, พุชฺชตฺตสฺยตฺตกาณิ กรุกาเนตฺถ เทวาติ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑-๒

แปล มครเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ดังจะกล่าวโดยพิสดาร อ. อุบาสกชื่อว่าฉัตตปาณิ เป็นผู้ทรงไว้ซึ่ง
 ปิฎกสาม เป็นพระอนาคามี ย่อมเป็นในพระนครชื่อว่าสาวัตถี ฯ อ. อุบาสกนั้น
 เป็นผู้รักษาซึ่งอุโบสถ เป็น ได้ไปแล้วสู่ที่เป็นที่บำรุงของพระศาสดาใน
 เวลาเช้าเทียว ฯ ก็ ชื่อ อ. อุโบสถกรรม ด้วยสามารถแห่งการสมาทาน ย่อมไม่มี
 แก่อริยสาวกผู้อนาคามี ท. ฯ อ. พรหมจรรย์ด้วย อ. ความเป็นผู้มีกัทรหนเดียว
 ด้วย มาแล้ว แก่อริยสาวกผู้อนาคามี ท. เหล่านั้น โดยมรรคนั้นเทียว ฯ เพราะ
 เหตุนั้นนั่นเทียว อ. พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า ดูก่อนมหาบพิตร
 อ. บุคคลผู้กระทำซึ่งหม้อ ชื่อว่า ฌฎิการะแล เป็นผู้มีกัทรหนเดียว เป็นผู้ประพฤติ
 พรหมจรรย์โดยปกติ เป็นผู้มีศีล เป็นผู้มีธรรมอันงาม ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ
 อ. พระอนาคามี ท. เป็นผู้มีกัทรหนเดียวด้วย เป็นผู้ประพฤติพรหมจรรย์โดย
 ปกติด้วย ย่อมเป็น โดยปกติเทียว ด้วยประการฉะนี้ ฯ อ. อุบาสก ชื่อว่าฉัตต-
 ปาณิแม้นั้น เป็นผู้รักษาซึ่งอุโบสถ โดยประการนั้นนั่นเทียว เป็น เข้าไปเฝ้าแล้ว
 ซึ่งพระศาสดา ถวายบังคมแล้ว นั่งฟังอยู่แล้วซึ่งวจาเป็นเครื่องกล่าว
 ซึ่งธรรม ฯ ในสมัยนั้น อ. พระราชาพระนามว่า ปเสนทิโกศล ได้เสด็จไปแล้ว
 สู่ที่เป็นที่บำรุงของพระศาสดา ฯ อ. อุบาสก เห็นแล้ว ซึ่งพระราชานั้นผู้เสด็จ
 มาอยู่ คิดแล้วว่า อันเราฟังลุกขึ้นหรือหนอแล หรือว่า อันเราฟังลุกขึ้น หามิได้
 ดังนี้ ไม่ลุกขึ้นแล้วด้วยอันคิดว่า อ. เรา นั่งแล้วในสำนักของพระราชาผู้เลิศ
 อ. อัน ฯ เรานั้นเห็น ซึ่งพระราชาผู้เป็นใหญ่ในประเทศ แล้วจึงลุกขึ้น ไม่ควร
 แล้ว อนึ่ง อ. พระราชาแล จักกริ้วต่อเราผู้ไม่ลุกขึ้นอยู่ ครั้นเมื่อพระราชานั้น
 แมกริ้วอยู่ อ. เรา จักไม่ลุกขึ้นนั่นเทียว ด้วยว่า อ. พระราชา เป็นผู้อันเราผู้
 เห็นซึ่งพระราชาแล้วจึงลุกขึ้นอยู่ กระทำให้หนักแล้ว ย่อมเป็น อ. พระศาสดา
 เป็นผู้อันเราผู้เห็นซึ่งพระราชาแล้วจึงลุกขึ้นอยู่ กระทำให้หนักแล้ว ย่อมเป็น

หามิได้ อ. เรา จักไม่ลุกขึ้นนั่นเทียว ดังนี้ ฯ ก็ชื่อ อ. บุรุษผู้เป็นบัณฑิต ท. เห็นแล้วซึ่งบุคคลผู้นั้น ในสำนักของบุคคล ท. ผู้นั้นกว่าแล้วจึงไม่ลุกขึ้นอยู่ ย่อมไม่โกรธ ฯ ก็ อ. พระราชาเห็นแล้ว ซึ่งอุบาสกนั้นผู้ไม่ลุกขึ้นอยู่ เป็นผู้มิใจ กำริบแล้ว เป็น ถวายบังคมแล้วซึ่งพระศาสดา ประทับนั่งแล้ว ณ ที่สุดข้างหนึ่ง ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. พระบรมศาสดา ทรงทราบ (ว่า) พระราชาทรงกริ้ว จึงตรัสคุณกถา ของอุบาสกว่า มหาบพิตร นัตตปาณิอุบาสกนี้เป็นบัณฑิต เห็นธรรม ทรงพระ ไตรปิฎกฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ ฯ เมื่อพระราชา ทรงสดับคุณกถาของอุบาสกนั้นเทียว พระทัยก็อ่อนลงแล้ว ฯ

ครั้นภายหลัง วันหนึ่ง พระราชาประทับอยู่เบื้องบนปราสาท ทอดพระเนตร เห็นนัตตปาณิอุบาสก ผู้รับประทานอาหารแล้ว ก็น้อม สวมรองเท้าเดินไปทาง พระลานหลวง ทรงรับสั่งให้เรียกมา ฯ อุบาสกนั้น ก็น้อมและรองเท้าแล้ว เข้าไปเฝ้าพระราชา ถวายบังคมแล้วได้ยืนอยู่ ณ ที่อันสมควรส่วนหนึ่ง ฯ ครั้งนั้น พระราชาตรัสถามเขาว่า อุบาสกผู้เจริญ เพราะเหตุไร เธอจึงน้อม รองเท้าเสียเล่า ฯ เขากราบทูลว่า ข้าพระองค์เป็นผู้ได้ฟังคำว่า พระราชา ตรัสเรียกหา จึงมาแล้ว ฯ พระราชาตรัสว่า พวกเธอ (เพ็ง) จักรู้ความที่เราเป็น พระราชาในวันนี้หรือ ฯ เขากราบทูลว่า พวกข้าพระองค์ทราบความที่พระองค์ เป็นพระราชา แม้ในกาลทุกเมื่อ ฯ พระราชาตรัสถามว่า เมื่อเป็นอย่างนี้ เพราะเหตุไรในวันก่อน เธอนั่งในสำนักของพระบรมศาสดา เห็นเราแล้ว จึงไม่ลุกขึ้น ฯ เขากราบทูลว่า ขอเดชะมหาราชาเจ้า ข้าพระองค์นั่งอยู่ในสำนัก ของพระราชาผู้เลิศ เห็นพระราชาผู้เป็นใหญ่ในประเทศแล้วเมื่อลุกขึ้น (แสดงความเคารพ) จะพึงเป็นผู้ไม่มีความเคารพในพระบรมศาสดา เพราะฉะนั้น ข้าพระองค์จึงไม่ลุกขึ้น ฯ พระราชาตรัสว่า ช่างเถิดพอมหาจำเริญ เรื่องนี้ จงหยุดไว้ (แค่นี้) ทราบว่า เธอเป็นผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และมีใช้

ประโยชน์ ทั้งที่เป็นไปใน ทิณฐธรรมและสัมปรายภพ ทรงพระไตรปิฎก
ของจบอภธรรมแก่พวกเราภายในบุรีเถิด ฯ เขาทูลว่า ข้าพระองค์ไม่อาจ
พระพุทธเจ้าข้า ฯ ตรัสถามว่า เพราะเหตุไร ฯ เขากราบทูลว่า ธรรมดาวังหลวง
มีโทษมาก ในวังหลวงนี้ กิจที่ประกอบผิดและชอบ เป็นเรื่องที่หนัก
พระพุทธเจ้าข้า ฯ
